प्रदेश लोक सेवा आयोग
कोशी प्रदेश, विराटनगर

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, जनरल हेल्थ सर्भिसेज समूह, अधिकृतस्तर नवौं तह, मेडिकल सुपरिटण्डेण्ट(प्रमुख अस्पताल प्रशासक)वा सो सरह पदको प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रमको रूपरेखाः यस पाठ्यक्रमको आधारमा निम्नानुसार तीन चरणमा परीक्षा लिइने छ :

प्रथम चरणः लिखित परीक्षा (Written Examination) पूर्णाङ्कः २००

द्वितीय चरणः गुणमापक परीक्षण (Competency Test)- मामिला प्रस्तुतीकरण (Case Presentation) पूर्णाङ्कः २०

तृतीय चरणः अन्तर्वार्ता (Interview) पूर्णाङ्कः ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

प्रथम चरणः लिखित परीक्षा (Written Examination)

<table>
<tr><th>पत्र</th><th colspan="2">विषय</th><th>खण्ड</th><th>पूर्णाङ्क</th><th>उत्तीर्णाङ्क</th><th>परीक्षा प्रणाली</th><th>प्रश्न संख्या अङ्कभार</th><th>समय</th></tr>
<tr><td rowspan="5">प्रथम</td><td rowspan="3">प्रशासन, व्यवस्थापन र कानून</td><td>प्रशासन र व्यवस्थापन</td><td>A</td><td rowspan="5">१००</td><td rowspan="5">४०</td><td rowspan="3">विषयगत- छोटो उत्तर</td><td>४ प्रश्नx५ अङ्क=२०</td><td rowspan="5">३ घण्टा</td></tr>
<tr><td>समसामयिक कानून</td><td>B</td><td>४ प्रश्नx५ अङ्क=२०</td></tr>
<tr><td>सेवासँग सम्बद्ध कानून र अन्य</td><td>C</td><td>४ प्रश्नx५ अङ्क=२०</td></tr>
<tr><td colspan="2" rowspan="2">सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय</td><td rowspan="2">D</td><td>विषयगत- लामो विश्लेषणात्मक</td><td>२ प्रश्नx१० अङ्क=२०</td></tr>
<tr><td>विषयगत- समस्या समाधानमूलक</td><td>१ प्रश्नx२० अङ्क=२०</td></tr>
<tr><td rowspan="4">द्वितीय</td><td colspan="2" rowspan="4">सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय</td><td>A</td><td rowspan="4">१००</td><td rowspan="4">४०</td><td rowspan="3">विषयगत-लामो तथा विश्लेषणात्मक समीक्षा</td><td>१ प्रश्नx१० अङ्क=१०
१ प्रश्नx१५ अङ्क=१५</td><td rowspan="4">३ घण्टा</td></tr>
<tr><td>B</td><td>१ प्रश्नx१० अङ्क=१०
१ प्रश्नx१५ अङ्क=१५</td></tr>
<tr><td>C</td><td>१ प्रश्नx१० अङ्क=१०
१ प्रश्नx१५ अङ्क=१५</td></tr>
<tr><td>D</td><td>समस्या समाधानमूलक मामिला विश्लेषण</td><td>१ प्रश्नx२५ अङ्क=२५</td></tr>
</table>

द्वितीय चरणः कौशल/गुणमापक परीक्षण (Competency Test)

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय
मामिला प्रस्तुतीकरण (Case Presentation)	२०	व्यक्तिगत प्रस्तुतीकरण (Individual Presentation)	३० मि.

तृतीय चरणः अन्तर्वार्ता (Interview)

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय
अन्तर्वार्ता (Interview)	३०	अन्तर्वार्ता	-

द्रष्टव्य :

१. यो पाठ्यक्रमको योजनालाई प्रथम चरण, द्वितीय चरण र तृतीय चरण गरी तीन चरणमा विभाजन गरिएको छ।

२. लिखित परीक्षाको प्रश्नपत्रको माध्यम भाषा पाठ्यक्रमको विषयवस्तु जुन भाषामा दिइएको छ, सोही भाषाको आधारमा नेपाली वा अंग्रेजी मध्ये कुनै एक भाषा हुनेछ। तर विषयवस्तुलाई स्पष्ट गर्नुपर्ने अवस्थामा दुवै भाषा समेत प्रयोग गर्न सकिने छ।

३. लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ।

४. प्रथम पत्र र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा अलग-अलग दिनमा छुट्टाछुट्टै हुनेछ।

प्रदेश लोक सेवा आयोग

कोशी प्रदेश, विराटनगर

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, जनरल हेल्थ सर्भिसेज समूह, अधिकृतस्तर नवौं तह, मेडिकल सुपरिटण्डेण्ट(प्रमुख अस्पताल प्रशासक) वा सो सरह पदको प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

५. प्रत्येक पत्रको प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन्। परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ । **तर प्रथम पत्रको खण्ड (D) का लागि दुई वटा उत्तरपुस्तिका हुनेछ ।**

६. पाठ्यक्रममा समावेश भएका विषयवस्तुमा कोशी प्रदेश तथा नेपालको सन्दर्भ जोडी प्रश्नहरू सोध्न सकिनेछ।

७. माथि परीक्षा योजनामा उल्लिखित प्रथम चरणको लिखित परीक्षाको प्रथम तथा द्वितीय पत्रको खण्ड (D) मा उल्लिखित समस्या समाधानमूलक प्रश्नमा पाठ्यक्रममा उल्लेख भएको कुनै विषयको विषयगत मुद्दा (Issues) समावेश गरिएको हुनेछ। प्रश्नले उठान गर्न खोजेका विषयवस्तुमा आधारित भई समस्या समाधानको उत्तर आवश्यकतानुसार निम्नानुसार ४ भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्नुपर्ने छ।

   क. पहिलो भागमा समस्याको पहिचान र संक्षिप्त टिप्पणी।

   ख. दोस्रो भागमा विषयवस्तुका सन्दर्भमा विद्यमान व्यवस्था, नीति, कानुन र कार्यक्रम।

   ग. तेस्रो भागमा विद्यमान समस्या र समाधानका लागि सुझाव।

   घ. चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन तरिका।

८. परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्कभार परीक्षा योजनामा उल्लेख भए अनुसार हुनेछ।

९. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मितिभन्दा तीन महिना अगाडि संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ।

१०. प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सहभागी गराइने छ। साथै द्वितीय चरणको परीक्षामा सहभागी भएपछि मात्र तृतीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइने छ।

११. द्वितीय चरणको मामिला प्रस्तुतीकरण (Case Presentation) को लागि प्रथम र द्वितीयपत्रको विषयगत मुद्दा (Issues) मा आधारित परिस्थितिजन्य (Situational) विषय समावेश गरिएको हुनेछ। मामिला प्रस्तुतीकरण (Case Presentation) तयारीका लागि १ घण्टा १५ मिनेटको समय हुनेछ।

१२. द्वितीय चरणको मामिला प्रस्तुतीकरण (Case Presentation) र अन्तर्वार्ता साथसाथै वा अलग अलग समयमा सञ्चालन गर्न सकिने छ।

१३. द्वितीय चरणको मामिला प्रस्तुतीकरण विषयको पूर्णाङ्कमा उम्मेदवारको मामिला प्रस्तुतीकरण तयारी र व्यक्तिगत प्रस्तुतीकरणका आधारमा मूल्याङ्कन गरिनेछ ।

पाठ्यक्रम लागू मितिः २०८२/६/७

नोटः प्रथमपत्रको प्रश्न सामान्यतया देहाय अनुसारका इकाइबाट देहाय अनुसार प्रश्न सोधिने छ।

विवरण	खण्ड A				खण्ड B				खण्ड C			खण्ड D		
इकाइ	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२.१-१२.११	१२.१२-१२.२२	१२.१-१२.२२
पूर्णाङ्क	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	५	१०	१०	२०
प्रश्न संख्या	१	१	१	१	१	१	१	१	२	१	१	१	१	१

द्वितीय पत्रको विषयगत प्रश्न सामान्यतया देहाय अनुसारका इकाइबाट देहाय अनुसार प्रश्न सोधिने छ।

विवरण	खण्ड A		खण्ड B		खण्ड C		खण्ड D
इकाइ	१-२		३-४		५-७		१-७
पूर्णाङ्क	१५	१०	१५	१०	१५	१०	२५
प्रश्न संख्या	१	१	१	१	१	१	१

प्रथम पत्र

खण्ड: (A) प्रशासन र व्यवस्थापन

(४ प्रश्न × ५ अंक = २० अंक)

१. राज्य, सरकार, लोकतन्त्र र मानव अधिकार

१.१ राज्यशक्तिको बाँडफाँड, शक्ति पृथकीकरण र सन्तुलन तथा नियन्त्रण (Power Sharing, Separation of Power & Check and Balance)

१.२ सरकारको कार्यक्षेत्र र भूमिका (Scope & Roles of Government)

१.३ सङ्घीय प्रणाली: नेपालमा प्रशासनिक संघीयता र वित्तीय संघीयता (Federal System: Administrative & Fiscal Federalism in Nepal)

१.४ सार्वजनिक नीति विश्लेषण, तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन (Public Policy Analysis, Formulation, Implementation, Monitoring & Evaluation)

१.५ लोकतन्त्रका मूल्यहरू (Core values) र नेपालमा यसको अवस्था

१.६ समावेशी लोकतन्त्र (Inclusive Democracy)

१.७ कानूनको शासन र मानव अधिकार (Rule of Law & Human Rights)

१.८ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व (Principle of Representation & Proportional Representation)

१.९ सामाजिक न्याय र सामाजिक सुरक्षा (Social Justice & Social Security)

१.१० आरक्षण (Reservation), सकारात्मक विभेद (Positive Discrimination), विविधता व्यवस्थापन (Diversity Management) र यसका अवसर तथा चुनौतीहरू

२. सार्वजनिक प्रशासन र व्यवस्थापन

२.१ सार्वजनिक प्रशासन र व्यवस्थापनको अवधारणा, सिद्धान्त र नवीनतम प्रवृत्तिहरू (Concept, Principle & New Trends)

२.२ प्रशासन र राजनीति बीचको अन्तरसम्बन्ध (Inter-relationship between Administration & Politics/Politics-Administration Dichotomy)

२.३ व्यवस्थापक एवं प्रशासकको कार्य, भूमिका र सीपहरू (Functions, Roles & Skills)

२.४ व्यवस्थापनका विविध पक्षहरू: उत्प्रेरणा (Motivation), मनोबल (Morale), नेतृत्व (Leadership), नियन्त्रण (Control), समन्वय (Co-ordination), निर्णय प्रक्रिया (Decision Making Process), समूह गतिशीलता (Group Dynamics), संगठनात्मक व्यवहार (Organizational Behavior), समूहकार्य (Group Work), कार्य संस्कृति (Work Culture)

२.५ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली र सूचना प्रविधिको उपयोग (Management Information System & Use of Information Technology)

२.६ गुनासो व्यवस्थापन (Grievance Handling), तनाव व्यवस्थापन (Stress Management), सूचना व्यवस्थापन र समय व्यवस्थापन (Information Management & Time Management)

२.७ वार्ता तथा सम्झौता गर्ने सीपहरू (Negotiation & Agreement Skills)

३. आर्थिक प्रशासन, सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन र विकासका आयाम तथा पक्षहरू

३.१ आर्थिक प्रशासन, बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन, मूल्याङ्कन

३.२ सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन (सार्वजनिक आय, खर्च तथा ऋण)

३.३ आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली र लेखापरीक्षण (Internal Control Mechanism & Audit)

३.४ नेपालमा योजनाबद्ध विकास (Planned Development) र चालू आवधिक योजना (Current Periodic Plan)

३.५ विकासका आयामहरुः मानव विकास (Human Development), दिगो विकास (Sustainable Development), समावेशी विकास (Inclusive Development), गरिबी निवारण (Poverty Alleviation), विश्वव्यापीकरण र स्थानीयकरण (Globalization & Localization), लैङ्गिक सवाल (Gender Issues)

३.६ वातावरण, जनसङ्ख्या, रोजगार र बसाँइसराई

३.७ जलवायु परिवर्तन (Climate Change), जलवायु परिवर्तनले सामाजिक जीवनमा पारेको प्रभाव र अनुकूलन (Impact & Adaptation)

३.८ प्रकोप/विपद् व्यवस्थापन (Disaster Management)

३.९ नेपालमा विकासका चुनौती तथा राष्ट्रिय विकासका मुद्दा/सवालहरू (Challenges & Issues)

४. शासकीय सुधार, सुशासन र व्यावसायिकता

४.१ नेपालमा शासकीय/प्रशासन सुधारका प्रयास र चुनौतीहरू

४.२ सार्वजनिक सेवाको अवधारणा, विशेषता र आधारभूत मान्यताहरू

४.३ सुशासन, पारदर्शिता र जवाफदेहिता (Good Governance, Transparency & Accountability)

४.४ सदाचार, व्यावसायिक नैतिकता र मूल्यहरू (Integrity, Ethics & Values)

४.५ सम्पत्ति शुद्धीकरण (Money Laundering) र भ्रष्टाचार निवारण (Prevention of corruption)

४.६ विद्युतीय शासन (E-Governance)

४.७ सार्वजनिक सेवा प्रवाह- यसका नवीनतम अभ्यास र नवप्रवर्तन (New Trends & Innovation)

खण्ड: (B) समसामयिक कानून

(४ प्रश्न × ५ अंक = २० अंक)

५. नेपालको संविधान, भ्रष्टाचार निवारण ऐन २०५९, सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०६४, सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) नियमावली, २०६५, प्रदेश सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०७६ (कोशी प्रदेश), प्रदेश सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) नियमावली, २०७७ (कोशी प्रदेश)

६. निजामती सेवा ऐन, २०४९, निजामती सेवा नियमावली, २०५०, प्रदेश निजामती सेवा ऐन, २०७९ (कोशी प्रदेश), प्रदेश निजामती सेवा नियमावली, २०८१ (कोशी प्रदेश), स्थानीय सरकारी सेवा (गठन तथा सञ्चालन) ऐन, २०८० (कोशी प्रदेश)

७. प्रदेश लोक सेवा आयोग ऐन, २०७६ (कोशी प्रदेश), प्रशासकीय कार्यविधि (नियमित गर्ने) ऐन, २०१३, प्रशासकीय कार्यविधि (नियमित गर्ने) ऐन, २०७५ (कोशी प्रदेश), संघ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय र अन्तरसम्बन्ध) ऐन, २०७७, सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४, सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली, २०६५, वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६, वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ (कोशी प्रदेश)

८. आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७, प्रदेश आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७८ (कोशी प्रदेश), प्रदेश आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७९ (कोशी प्रदेश), सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३, सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४, प्रदेश सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०७७ (कोशी प्रदेश)

खण्ड: (C) सेवासँग सम्बद्ध कानून र अन्य

(४ प्रश्न × ५ अंक = २० अंक)

९. ऐन तथा नियमावली:

९.१ जनस्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७५, तथा जनस्वास्थ्य सेवा नियमावली, २०७७

९.२ सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन् स्वास्थ्य अधिकार ऐन, २०७५ तथा सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन् स्वास्थ्य अधिकार नियमावली, २०७७

९.३ आमाको दूधलाई प्रतिस्थापन गर्ने वस्तु (बिक्री वितरण नियन्त्रण) ऐन, २०४९

९.४ औषधी ऐन, २०३५, औषधी स्तर नियमावली २०४३, औषधी दर्ता नियमावली, २०३८ तथा औषधी जाँचबुझ तथा निरीक्षण नियमावली, २०४०

९.५ नेपाल स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ तथा नेपाल स्वास्थ्य सेवा नियमावली, २०५५

९.६ संक्रामक रोग ऐन, २०२०, खोप ऐन, २०७२ तथा नियमावली, २०७४

९.७ स्वास्थ्यकर्मी तथा स्वास्थ्य संस्थाको सुरक्षा सम्बन्धी ऐन, २०६६ तथा स्वास्थ्यकर्मी तथा स्वास्थ्य संस्थाको सुरक्षा सम्बन्धी नियमावली, २०६९

९.८ स्वास्थ्य बीमा ऐन, २०७४ तथा स्वास्थ्य बीमा नियमावली, २०७५

९.९ सूर्तिजन्य पदार्थ (नियन्त्रण र नियमन गर्ने) ऐन, २०६८ तथा सूर्तिजन्य पदार्थ (नियन्त्रण र नियमन गर्ने) नियमावली २०६८

९.१० आयोडिनयुक्त नून (उत्पादन तथा बिक्री वितरण) ऐन, २०५५

९.११ नेपाल मेडिकल काउन्सिल ऐन, २०२० तथा नेपाल मेडिकल काउन्सिल नियमावली, २०२४

९.१२ परिषद् ऐन : नेपाल फार्मेसी परिषद् ऐन, २०५७, नेपाल स्वास्थ्य अनुसन्धान परिषद् ऐन, २०४७, नेपाल स्वास्थ्य व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५३ नेपाल नर्सिङ परिषद् ऐन, २०५२, आयुर्वेद चिकित्सा परिषद् ऐन, २०४५

९.१३ मानव शरीरको अंग प्रत्यारोपण (नियमित तथा निषेध) ऐन, २०५५ तथा मानव शरीरको अंग प्रत्यारोपण (नियमित तथा निषेध) नियमावली, २०७३

९.१४ लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३

९.१५ राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ तथा राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा नियमावली, २०७७

१०. सम्बद्ध नीति

१०.१ हालको राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति तथा प्रादेशिक स्वास्थ्य नीति, २०८२ (कोशी प्रदेश) {Current National Health Policy and Provincial Health Policy, 2082 (Koshi)}

१०.२ राष्ट्रिय जनसंख्या नीति, २०८२

१०.३ राष्ट्रिय स्वास्थ्य अनुसन्धान नीति (National Health Research Policy of Nepal)

१०.४ राष्ट्रिय स्वास्थ्य प्रयोगशाला नीति, २०६९ (National Health Laboratory Policy of Nepal, 2069)

१०.५ राष्ट्रिय रक्त नीति (National Blood Policy)

१०.६ राष्ट्रिय औषधी नीति (National Drug Policy)

१०.७ राष्ट्रिय पोषण नीति तथा रणनीति (National Nutrition Policy & Strategy)

१०.८ राष्ट्रिय मुख स्वास्थ्य नीति (National Oral Health Policy)

१०.९ स्वास्थ्य सेवा गुणस्तर सुनिश्चित गर्ने नीति (Quality Assurance Policy)

१०.१० हालको स्वास्थ्य प्रविधि नीति (Current Health Care Technology Policy)

११. अन्य (रणनीति, मापदण्ड, कार्यविधि, निर्देशिका आदि)

११.१ आधारभूत अस्पताल संचालन मापदण्ड, २०८१

११.२ स्वास्थ्य सेवाको पहुँच बाहिर परेकाहरूलाई समेट्ने राष्ट्रिय रणनीति, २०७३-२०८८(National Strategy for Reaching the Unreached, 2016-2030)

११.३ राष्ट्रिय एनेमिया नियन्त्रण रणनीति (National Anemia Control Strategy)

११.४ Vulnerability and Adaptation Assessment of Climate Sensitive Diseases and Health Risks in Nepal

११.५ Health Sector Information System National Strategy (स्वास्थ्य क्षेत्र सूचना प्रणाली राष्ट्रिय रणनीति)/ HMIS Roadmap

११.६ National Adolescent Health and Development Strategy (राष्ट्रिय किशोर स्वास्थ्य तथा विकास रणनीति)

११.७ राष्ट्रिय प्रतिजैविक प्रतिरोध कार्ययोजना (२०२४–२०२८) तथा उपचार मार्गदर्शन, २०२३ (National Action Plan on Antimicrobial Resistance (2024-2028) तथा National Antimicrobial Treatment Guidelines, 2023)

११.८ प्रतिजैविक प्रतिरोध राष्ट्रिय कार्ययोजना, २०८०/०८१-२०८४/०८५(National Action Plan of AMR, 2080/081-2084/085)

११.९ जलनको सघन उपचार सेवा विस्तार गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१

११.१० स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर सुनिश्चित गर्ने कार्यविधि, २०७९

११.११ नेपाल स्वास्थ्य क्षेत्र-रणनीतिक योजना(२०७९/०८०-२०८७/०८८)

११.१२ National Health Financing Strategy 2080- 2090

११.१३ Population Perspective Plan, 2081

११.१४ Health Sector Gender equality and social inclusion Strategy, 2066

११.१५ दश वर्ष मुनिका बालबालिकाहरूको लागि निःशुल्क विशेषज्ञ चिकित्सकीय सेवा सम्बन्धी मार्गदर्शन, २०८० (कोशी प्रदेश)

११.१६ बिपन्न नागरिक औषधी उपचार कार्यक्रम अन्तर्गत हेमोडायलाईसिस सम्बन्धी चेकलिष्ट र मापदण्ड (कोशी प्रदेश)

खण्ड: (D) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय

(२ प्रश्न × १० अंक = २० अंक)

(१ प्रश्न × २० अंक = २० अंक)

12.1 प्रादेशिक स्वास्थ्य मन्त्रालयको संगठन संरचना (Organizational structure of Provincial Ministry of Health)

12.2 Indigenous and traditional faith healing and health practices

12.3 Supervision, types and its usage in health sector

12.4 अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली (Monitoring and evaluation system in health)

12.5 स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (Health management information system)

12.6 Health insurance and financing in health care (स्वास्थ्य बीमा तथा वित्तीय व्यवस्थापन)

12.7 जनस्वास्थ्यमा वातावरणीय प्रभावहरू (Effects of environment in public health: air pollution, water pollution, domestic pollution, noise pollution, food security)

12.8 Importance of water, and sanitation in public health

12.9 Health volunteerism in health service delivery

12.10 स्वास्थ्य सेवामा समुदायको सहभागिता (Community involvement in health service delivery)

12.11 Counseling: concept, type, importance and its application in health service delivery

12.12 Sector Wide Approach (SWAp)

12.13 Roles and responsibilities of Bilateral and multilateral organization: UKAID, USAID, WHO, UNFPA, UNICEF, UNFPA, etc.

12.14 National health account

12.15 Health Issues of current five years Plan (federal and provincial)

12.16 प्रतिजैविक प्रतिरोध (Antimicrobial resistance)

12.17 अन्तर्राष्ट्रिय स्वास्थ्य नियमावली (International health regulations)

12.18 जलवायु परिवर्तन र यसको स्वास्थ्य प्रभावहरू (Climate change and health impacts)

12.19 Community Medicine & Public Health: Health system of Nepal (federal, provincial, local roles), Epidemiology & biostatistics basics, Outbreak investigation & response,

National programs (TB, malaria, leprosy, immunization, maternal health), Disaster preparedness and disaster management and rapid response team, One health concept

12.20 Impact of pandemics

12.21 Communication & Professionalism: Doctor–patient communication, चिकित्सा नैतिकता (Medical ethics) in general and its application, medico-legal issues, Breaking bad news, End-of-life and palliative care

12.22 Research & Evidence-Based Practice: Research methodology basics, Critical appraisal of literature, Thesis/dissertation requirement

द्वितीय पत्र: सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय

खण्ड: (A)

(१ प्रश्न x १० अंक = १० अंक)

(१ प्रश्न x १५ अंक = १५ अंक)

1. Internal Medicine

1.1. Management of common diseases prevalent in Nepal
- 1.1.1. Common diseases of respiratory system
- 1.1.2. Common diseases of GI System
- 1.1.3. Common diseases of cardiovascular system
- 1.1.4. Common diseases of nervous system
- 1.1.5. Common diseases of genitourinary system
- 1.1.6. Common diseases of blood and lympho-reticular system
- 1.1.7. Common endocrine and metabolic disorders
- 1.1.8. Common diseases of skin
- 1.1.9. Common diseases of bones, joints and collagen
- 1.1.10. Common disease of electrolyte imbalance
- 1.1.11. Common mental disorders
- 1.1.12. Common vector borne diseases

1.2. Management of common medical emergencies

2. General Surgery

2.1. Swellings
2.2. Ulcers
2.3. Bleeding disorders
2.4. Burns
2.5. Wound healing
2.6. Traumas
2.7. Shock
2.8. Common surgical GI disorders
2.9. Common surgical hepatobiliary disorders
2.10. Common surgical genitourinary disorders
2.11. Common ENT disease
2.12. Common ophthalmic diseases
2.13. Common dental diseases
2.14. Common surgical emergencies

खण्ड: (B)

(१ प्रश्न x १० अंक = १० अंक)

(१ प्रश्न x १५ अंक = १५ अंक)

3. Paediatrics

- 3.1. Nutritional and development status of a child
- 3.2. Growth disorders
- 3.3. Nutritional deficiencies
- 3.4. Diarrhoeal disorders
- 3.5. Respiratory infections
- 3.6. Paediatric emergencies
- 3.7. Immunization schedule
- 3.8. Pediatric Rashes
- 3.9. Developmental disorders
- 3.10. Congenital disorders

4. Gynaecology and Obstetrics

- 4.1. Management of common obstetrical and gynaecological problems
  - 4.1.1. Common menstrual problems
  - 4.1.2. Abdominal/pelvic swellings
  - 4.1.3. Vaginal discharges
  - 4.1.4. Pelvic organ prolapse
  - 4.1.5. Urinary incontinence (stress, urge, overflow, functional)
  - 4.1.6. Gynaecological causes and management of abdominal pain
- 4.2. Management of Pregnancy
  - 4.2.1. Antenatal Checkup
  - 4.2.2. Normal labour and delivery
  - 4.2.3. Management of stages of labour
  - 4.2.4. Abdominal pain in pregnancy
  - 4.2.5. Abortion, laws, and its management
  - 4.2.6. Disorders of third stage of labour
  - 4.2.7. Medical and surgical illnesses in pregnancy (hypertension, diabetes mellitus, thyroid disorder, acute appendicitis, etc.)
  - 4.2.8. Foetal distress
  - 4.2.9. Postpartum Hemorrhage

4.2.10. Retained placenta

4.2.11. Contraceptives

4.2.12. Comprehensive abortion care (CAC)

4.2.13. Post abortion care (PAC)

4.2.14. Safe abortion

खण्ड: (C)

(१ प्रश्न x १० अंक = १० अंक)

(१ प्रश्न x १५ अंक = १५ अंक)

5. Medical Jurisprudence, Forensic Medicine:

5.1. Duties and rights of medical practitioner

5.2. Hippocratic oath and Geneva declaration

5.3. Malpractice and medical negligence

5.4. Medicolegal cases

5.5. Autopsy

6. Disaster Management

6.1. Mass casualty management: man-made and natural disasters

6.2. Basic elements of disaster planning

6.3. Triage, management and evaluation of relief works

6.4. Role of GOS, NGOs and other related national and international organizations in disaster management

6.5. Epidemics and outbreak management

7. Hospital management

7.1. Infection prevention and control

7.2. Hospital waste management

7.3. Quality assurance (QA)

7.4. Total quality management (TQM)

7.5. Hospital administration: staff management, equipment procurement and inventory management, financial management, management of pharmacy, etc.

खण्ड: (D)

(१ प्रश्न x २५ अंक = २५ अंक)

उल्लिखित **खण्ड (A), खण्ड (B) र खण्ड (C)** को पाठ्यक्रमको विषयवस्तुमा आधारित भई विषयगत मुद्दा (Issues) समावेश भएको समस्या समाधानमूलक प्रश्नको उत्तर यस खण्ड अन्तर्गत दिनुपर्नेछ । समस्या समाधानको उत्तर आवश्यकतानुसार निम्नानुसार ४ भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्नुपर्ने छ ।

क. पहिलो भागमा समस्याको पहिचान र संक्षिप्त टिप्पणी ।

ख. दोस्रो भागमा विषयवस्तुका सन्दर्भमा विद्यमान व्यवस्था, नीति, कानुन र कार्यक्रम ।

ग. तेस्रो भागमा विद्यमान समस्या र समाधानका लागि सुझाव ।

घ. चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन तरिका ।

नमूना प्रश्नहरू (**Model Questions**)

1. अस्पतालको सेवाको गुणस्तर र बिरामीको सन्तुष्टिमा सुधार गर्न अस्पतालमा सूचना प्रविधिको प्रयोगलाई कसरी बढाउन सकिन्छ? (५ अंक)
2. Explain the basic elements of disaster planning for a hospital. Discuss the key components of effective mass casualty management, including triage, and the role of different organizations. [10]
3. Define hospital waste management and its importance. Describe the different categories of hospital waste and detail the steps involved in a comprehensive hospital waste management program to ensure quality assurance and infection control. [15]
4. A newly appointed Medical Superintendent at a district hospital faces significant challenges, including staff dissatisfaction, equipment procurement issues, and financial mismanagement. Identify the root cause of these problems. Critically analyze the existing provisions and policies related to hospital administration in Nepal and suggest concrete steps to address these issues. Outline a plan for the implementation, monitoring, and evaluation of your recommendations. [20]
5. The management of maternal and child health services in a regional hospital in Koshi Province has become challenging. The hospital is experiencing a high rate of postpartum hemorrhage (PPH) and neonatal mortality. The primary reasons identified are a lack of skilled human resources, outdated equipment, and an unreliable referral system for emergency cases. Furthermore, a lack of community awareness about family planning and comprehensive abortion care (CAC) has increased the hospital's workload. As a Medical Superintendent, prepare a comprehensive case study-based response to address this issue. (25 marks)

Your response should be structured in four parts:

- **Part 1: Problem Identification and Brief Commentary**

  - Identify the main problems affecting maternal and child health care mentioned in the case study.
  - Provide a brief commentary on the immediate and long-term consequences of these problems.
- **Part 2: Existing Provisions, Policies, Laws, and Programs**
  - Discuss the existing national, provincial, and local government provisions, policies, and programs related to maternal and child health, safe motherhood, abortion care, and healthcare delivery.
  - Mention how these existing frameworks relate to the situation described in the case study.
- **Part 3: Analysis of Existing Problems and Suggested Solutions**
  - Analyze the existing problems and shortcomings in the current hospital management and service delivery system as revealed by the case study.
  - Present concrete and practical suggestions to solve these problems and improve maternal and child health outcomes.
- **Part 4: Suggestion Implementation, Monitoring, and Evaluation**
  - Outline a strategy for implementing your proposed suggestions, including the roles of hospital and community stakeholders.
  - Explain how the effectiveness of these measures can be monitored and evaluated to ensure sustainable improvement in maternal and child health services.